

Nikola Šimić Tonin

PREŠANI CVJETOVI HERBARIJA KNJIGE

Vasil Tocinovski, Sušačko popodne, HKD Rijeka, Biblioteka Književno pero, Rijeka 2010.

Priče: Sušačko nedjeljno popodne; Pazinski div; Zmajeva nevjesta; Most; Smrt sa smrću nije pobijedila; Roda; Kišobrani lete po nebu; Kobila se mora ukrotiti; O novom očevom povratku; Majka i dijete; S druge strane mora; Slobodan čovjek; Kad priča postaje stvarnost; Nina; Krv nije voda.

Priče Vasila Tocinovskog, *Sušačko popodne*, prešani su cvjetovi herbarija knjige. Fragmenti cjelina, riječke kronike, uskotračnom prugom svakodnevnice vraćanja pričama. Prijateljujući sa stvaralačkom samoćom portretist riječima, Vasil Tocinovski, iz prozorskog okvira, iz slučajnih susreta šetnji, gradskoga prijevoza, radne i egzistencijalne sredine, okvira mjesta boravka, prirode životne (ne)radosti - *gospodstva tišine*.

Ove su priče izbor, po riječima Vesne Miculinić Prešnjak, izbor skupljenih dugih, dugih sati kada se očekuje odmor. Pisac to čini radno podsjećajući nas tako vješto, iskreno i nostalgично da je sav naš život svežanj jednog jutra dana ili čak odsanjanog poslijepodneva.

Vrijeme i prostor čudesne Rijeke, ugradba junaka u tijelo priče, koje kao gradski taksi kupi i ostavlja, uzima i vraća ulicama. Prepoznavanje je (ne)moguće u vremenu i prostoru magije Rijeke, dinamičnim prostorima priče. Bliske mnogima važne svima. U potrebi za reći. Napisati riječi. Vasil Tocinovski govorom skrivenog svijeta mašte, *djeveruše samoća*, svojim se pričama vedri. Iznimnom vrsnoćom, autor rastvara mističnost Rijeke u vremenu-nevremenu, u prostoru - izvan prostorno, ne raspršujući ga, već otkrivajući u književnoj biti priče, čineći u njima lucidne studije grada, šeće mislima.

Rijeka, temeljni motiv u fabulativnoj srži. Vasil Tocinovski pitkim jezikom i jednostavnim stilom čini od ove zbirke priča putopisni vremeplov sa slikama. One su ukoričene u knjizi razbacani sklopljivi dijelovi kolaža. Na iskustvu životnog modela donosi strukturu pripovijedanja, u raznorodnosti samog djela, u kom se on osjeća *kao pekar koji mijesi svoj vlastiti kruh*.

Dok će profesor Žmegač, u *Povijesnoj poetici romana* reći da je: život sastavljen od najrazličitijih, najnepredvljivijih, najproturječnijih i najneskladnijih stvari; surov je, nedosljedan, nepovezan, pun neobjašnjivih nelogičnih i proturječnih katastrofa, ukratko takav da izmiče zahtjevima kakvi su u manjoj ili većoj mjeri svojstveni svim dosadašnjim oblicima književne prakse (str. 222.), - a toliko je priča u ovoj zbirci na tragu ovoga navoda.

Vasilovo pripovijedanje ima dvije paradigme, horizontalnu i vertikalnu. Prva bi se odnosila na pripovijedanje koje je autobiografski i povijesno motivirano, dok bi vertikalne bile metafizičke razine i simbolike. U tom spoju iščitavamo literarnost ovog teksta. Autobiografsko, povijesno i mitsko-simbolično u nekim se elementima značajno poklapaju.

Ovo prozno štivo striktno se predmetno tematski vezalo uz riječku zavičajnost, ali ima i drugu zemljopisnu sinklinalu. Nerijetke su nadahnute pjesničke pozlate teksta: *Te jeseni naizmjenično bjesnili su Jugo i Bura, i danonoćno padale su kiše. Izbrišu sve priče. I one lijepo koje su bile rijetkost u ova promjenljiva vremena, ili su samo imale iz ružnih i loših priča koje kao strah i trepet useljavaju se u duše ljudi. Nevrijeme izbrisa i jedne i druge, sve je bilo i prošlo, kao da nikada nije ni bilo (Smrt sa smrću nije pobijedila).* I tako dalje: *Jedno blještavo proljetno jutro na svježije obrijano mladićevo lice kao zlatnik spustio se hrastov list. Novi početak, širok osmijeh pokaza biserne zube. A dukat se je raspričao da su nekad bili jedno..., dok je čarobna pjesma svih vrsta ptica na svijetu ispunjavala beskrajno nebesko prostranstvo. (Majka i dijete).* I tako dalje...

Sam autor *O ovoj knjizi*: Istinska magija su vrijeme i prostor čudesne Rijeke. Grad ne priznaje ni ljudske ni civilizacijske granice, a umna jedinka čovjek je univerzalna čestica. Magija njegove ljepote u srcu je sakupila cijeli svijet. Od tu, čitanje *Sušačkog popodneva* ako samo došapne da je jedan čovjek, život i svijet, tada je namjera njihovog tvorca ispunila praznine između niza riječi, kao misao i smisao rečenica.

S ne malim osobnim doprinosom hrvatskoj književnosti i znanstvenoj zajednici, preko pedeset naslova, doktor filoloških znanosti Vasil Tocinovski (1946., s. Stojakovo, Đevgelija, Makedonija), redoviti profesor Instituta za makedonsku književnost na Sveučilištu *Sv. Kiril i Metodije* u Skoplju, voditelj Lektorata za makedonski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Rijeci, jedan od najpoznatijih pisaca Makedonije s neupitnim mjestom u srednjoeuropskoj književnosti i ne samo njoj, prije svega znanstvenik i usporedno s tim izniman pripovjedač, prozaist, esejist, autor i koautor vrijednih enciklopedija, nezaobilaznih djela naše *kulturne baštine* za buduće naraštaje. U kategorizaciji golemoga stvaralačkog opusa Vasila Tocinovskog, bez obzira na predmetno-tematsku zadanost krajem, ova proza (*Sušačko popodne*) zauzima značajno mjesto.

Lepeza motiva – od faktografije ozbiljnih stvari do onih anegdotalnih, šaljivih podataka koji upućuju na socijalnu tegobnost života, od snovitoga do zbiljskoga, od povijesnoga do suvremenoga, ovo će nas slojevito i neobično štivo svojom spontanom iskrenošću razveseliti i rastužiti prepoznajući u njemu i dio svoje osobne sudbine.

PR
DIOGEN pro kultura
<http://www.diogenpro.com>